

OECD-FAO Agricultural Outlook 2009

Summary in Polish

Przegląd rolniczy OECD-FAO: 2009

Podsumowanie w języku polskim

Przegląd w skrócie

• Zgodnie ze średnioterminowymi prognozami gospodarczymi OECD i Banku Światowego z grudnia 2008 r., środowisko makroekonomiczne, które stanowi podstawowe uwarunkowania niniejszego przeglądu średnioterminowego, nadal podlega gwałtownym zmianom w związku z trwającym kryzysem finansowym i gospodarczym. Ze względu na zaburzenia warunków ekonomicznych prognozy podstawowe należy interpretować ostrożnie. Potencjalne szkodliwe oddziaływania kryzysu gospodarczego na prognozy podstawowe zostały w bieżącym raporcie przeanalizowane w ujęciu zarówno jakościowym, jak i ilościowym. Ocena pełnego wpływu obecnego załamania na światowym rynku kredytowym i pogorszenia się sytuacji gospodarczej na rynki rolne wykracza jednak poza zakres tego *Przeglądu*.

• W ubiegłym roku możliwości dostaw towarów rolnych, zwłaszcza w krajach rozwiniętych, okazały się wyższe, niż oczekiwano. W połączeniu ze znacznie niższymi cenami ropy spowodowało to znaczny spadek cen towarów rolnych w porównaniu z wysokimi poziomami w latach 2007–2008. Trwające nadal osłabienie

gospodarki w ujęciu ogólnym przyczyni się do dalszego obniżenia cen towarów w rolnych w ciągu kolejnych 2–3 lat; później, wraz z poprawą sytuacji gospodarczej, powinny one wzrastać.

- Sytuacja na rynkach poszczególnych towarów jest zróżnicowana, ale nadal przewiduje się, że średnie ceny w ujęciu realnym (skorygowane z uwzględnieniem inflacji) w ciągu następnych 10 lat będą znajdować się na poziomie zbliżonym do dekady poprzedzającej zwyczajnie lat 2007–2008 lub przekroczą go. Zgodnie z prognozą średnie ceny płodów rolnych będą realnie o 10–20% wyższe niż w latach 1997–2006; przewiduje się też, że ceny realne olejów roślinnych wzrosną o ponad 30%.

- Oczekuje się, że ceny mięsa w ujęciu realnym nie przekroczą średnich wartości w latach 1997–2006, przy czym zmniejszone dochody konsumentów na początku okresu objętego prognozą skłonią ich do szukania tańszych substytutów, a więc kupowania drobiu chętniej niż wołowiny. Średnie realne ceny produktów mleczarskich będą w latach 2009–2018 prawdopodobnie nieco wyższe niż w okresie od 1997 do 2006 r. Będzie to skutek rosnących cen energii i olejów roślinnych. Najbardziej zauważalny będzie wzrost średnich cen masła — o 12%.

- Choć globalny kryzys finansowy i problemy gospodarcze wywierają znaczący wpływ na wszystkie sektory gospodarki, przewiduje się, że sytuacja w rolnictwie będzie lepsza niż w innych obszarach. Wynika to z względnie wysokich dochodów rolnictwa w ostatnim okresie oraz relatywnie małej zależności popytu na żywność od wysokości dochodów.

- Światowe prognozy gospodarcze są teraz bardziej pesymistyczne niż na początku roku, podczas przygotowywania tego *Przeglądu*. Ujęto w nim zatem specjalną część dotyczącą odporności rolnictwa na recesję ekonomiczną. Analiza sugeruje, że spadek cen towarów rolnych, produkcji i konsumpcji, związany z niższymi dochodami, będzie prawdopodobnie umiarkowany — jeśli tylko sytuacja gospodarcza zacznie się poprawiać w ciągu 2–3 lat.

- W specjalnej części *Przeglądu* przedstawiono ocenę dotyczącą głębszej i przedłużającej się recesji, cechującej się wartościami PKB i dochodów niższymi niż uwzględnione w przeglądzie podstawowym. Sytuacja taka będzie najsilniej oddziaływać na popyt na droższe produkty sektora hodowlanego, takie jak wołowina, wieprzowina i produkty mleczne. Ceny wołowiny znajdą się na poziomie około 9% niższym niż ceny przewidywane w ocenie podstawowej. Spadek cen pól rolnych i biopaliw, związany ze scenariuszami zakładającymi niższą wartość PKB, będzie o połowę mniejszy niż w przypadku produktów sektora hodowlanego. Jeżeli chodzi o zboża, na obniżenie PKB zareagują w największym stopniu ceny kukurydzy, ponieważ jest ona wykorzystywana głównie jako składnik pasz, a nie surowiec do produkcji biopaliw.

- Specjalna ocena obejmuje też analizę oddziaływania zaburzeń na rynku finansowym i kryzysu gospodarczego na przedsięwzięcia rolno-gospodarcze: od dostawców produktów rolnych po handel detaliczny. Wydaje się, że ten sektor jest jak dotąd dość odporny na skutki recesji. Sektory przetwórstwa produkcji rolnej odczuwają jednak trudności w dostępie do kredytów. Ograniczenia finansowe dotyczące handlu mają znaczny wpływ na podmioty gospodarcze, a jeśli zaostrzone warunki kredytowania utrzymają się, rentowność przedsiębiorstw może być zagrożona. Dostęp do kredytów jest postrzegany jako kluczowy problem, zwłaszcza przez mniejsze przedsiębiorstwa rolno-spożywcze w objętych badaniem krajach należących do obszaru OECD i spoza niego.

- W ramach oceny specjalnej przeanalizowano także wrażliwość cen produktów rolnych na zmiany cen ropy naftowej. Ceny energii i produktów rolnych stały się w większym stopniu wzajemnie zależne od siebie — to skutek uprzemysłowienia rolnictwa, zwiększenia znaczenia przetwórstwa i transportu, a także pojawienia się przemysłu biopaliwowego (dotyczy to zwłaszcza kukurydzy, nasion oleistych i surowców dla cukrownictwa). Ceny ropy naftowej cechuje wysoka zmienność, a niektóre prognozy znacznie przewyższają wartości wykorzystywane w tym *Przeglądzie*.

- Zgodnie z założeniami prognozy podstawowej średnioterminowe ceny ropy naftowej będą w ujęciu realnym o około 60% wyższe od średnich cen w latach 1997–2006 i będą rosły w umiarkowanym tempie do 70 USD za baryłkę pod koniec okresu objętego prognozą. Gdyby ceny ropy naftowej wzrosły do poziomu od 90 do ponad 100 USD za baryłkę (wykorzystywanego w *Przeglądzie* w zeszłym roku), ceny produktów rolnych byłyby znacznie wyższe. Najsilniejsze ich oddziaływanie dotyczyłoby sektora zbożowego, głównie ze względu na zmniejszenie produkcji zbóż i wyższe koszty wejściowe, ale także zwiększony popyt na surowce do produkcji biopaliw.

- Rynki biopaliw są w coraz większym stopniu zależne od regulacji rządowych dotyczących ich wykorzystania, ale perspektywy w tym sektorze są nadal niejasne. Wiąże się to z takimi nieprzewidywalnymi czynnikami jak przyszłe tendencje dotyczące cen ropy naftowej, zmiany polityki interwencji oraz rozwój technologii drugiej generacji. Dopóki ceny ropy naftowej pozostaną na poziomie 60–70 USD za baryłkę, przyjętym w tym *Przeglądzie*, na rynku biopaliw będzie toczyć się walka konkurencyjna ze względnie niskimi cenami paliw kopalnych, choć polityka wsparcia przemysłu biopaliwowego podkreśla znaczenie cen i produkcji etanolu i biopaliw. Prognozowany gwałtowny wzrost produkcji biopaliw w celu spełnienia wyznaczonych administracyjnie wielkości użytkowania nadal będzie wpływał na obniżenie cen surowców takich jak pszenica, kukurydza, nasiona oleiste i cukier.

- Gdy rozpocznie się ożywienie gospodarcze, większość wzrostu produkcji i konsumpcji rolnej będzie pochodzić z krajów rozwijających się. Jest to szczególnie widoczne w przypadku produktów sektora hodowlanego, gdzie głównymi czynnikami napędowymi są dochody i wzrost liczebności populacji, a także tendencja ukierunkowana na sposoby odżywiania uwzględniające większą ilość białka zwierzęcego oraz postępująca urbanizacja.

- W przypadku niemal wszystkich towarów rolnych prognozowany wzrost eksportu i eksportu w krajach rozwijających się przekracza wartości odnotowane w obszarze OECD. Dalsza ekspansja handlu między krajami rozwijającymi się jest jedną z kluczowych cech podkreślanych w *Przeglądzie*. Mimo to kraje OECD będą nadal dominować w obszarze eksportu pszenicy, zbóż gruboziarnistych i wszystkich produktów mlecznych.

- *Przegląd* opracowany w zeszłym roku koncentrował się przede wszystkim na dużym wzroście cen żywności, związanym z rosnącymi cenami towarów rolnych. Choć ceny towarów od tego czasu spadły, w wielu krajach ceny żywności pozostały wysokie. Inflacja cen żywności mimo to obniżyła się. W kwartale i półroczu kończącym się w lutym 2009 r. w wielu krajach odnotowano coraz szybszy spadek indeksów cen żywności.

- Zgodnie z ostatnimi opracowaniami FAO, wykorzystującymi długoterminowe prognozy dotyczące wielkości populacji i dochodów, globalna produkcja żywności musi — w porównaniu z poziomami z lat 2005–2007 — wzrosnąć o ponad 40% do 2030 r. i o 70% do 2050 r. Dostępne są znaczne dodatkowe obszary gruntów przeznaczone do celów rolnych. Do obecnego 1,4 mld ha terenów uprawnych można dodać dalsze 1560 mln ha. Ponad połowa dodatkowo dostępnych obszarów znajduje się w Afryce i Ameryce Łacińskiej. Tereny dostępne w tych regionach charakteryzują się najwyższą klasą zrównoważenia w zakresie produkcji plonów nawadnianych przez opady deszczu. W ujęciu historycznym ekspansja gruntów ornych postępowała jednak wolno, zaś wykorzystywanie do produkcji dodatkowych obszarów może wiązać się ze znacznymi inwestycjami i niższą średnią wydajnością, powodując także potencjalne koszty społeczne i środowiskowe.

- Zdolność produkcji plonów i inwentarza żywego, ujmowana za pomocą długoterminowych wskaźników tendencji, nadal rośnie, przynajmniej na obszarach o największej wydajności; potencjał dalszego wzrostu w ciągu najbliższych 10–20 lat jest znaczny. Wykorzystanie tego potencjału wymaga rozwoju i zastosowania nowych technologii, ale wzrost nakładów publicznych na badania rolnicze jest coraz wolniejszy. W wielu regionach, takich jak Europa Środkowo-Wschodnia oraz Afryka Subsaharyjska, zdolność

produkcyjną można znacząco zwiększyć przy wykorzystaniu istniejących technologii, lepszym dostępie do nakładów wejściowych, rozwoju infrastruktury oraz upowszechnianiu wiedzy rolniczej.

- Sektor rolnictwa wykorzystuje ponad 40% łącznych zasobów wody zużywanych w krajach OECD, a wartość ta wzrasta. 99% tych zasobów wykorzystywane jest do nawadniania obszarów uprawnych, zaś w największych krajach rozwijających się, takich jak Chiny i Indie, nawadnianiem objęte są duże obszary. FAO prognozuje znaczne zmniejszenie ekspansji obszarów nawadnianych, a przyszła produkcja rolna będzie w coraz większym stopniu uwarunkowana dostępnością wody.

- Istotną zmienną wpływającą na przyszłe możliwości produkcyjne jest także zmiana klimatu. Z pewnością przyczyni ona się do zagrożenia niedoborem wody oraz do występowania i wagi skutków powodzi, a także prawdopodobnie do przesunięcia granic terenów wykorzystywanych do produkcji rolnej.

- Za dość pozytywną prognozą dla rynków towarów rolnych kryje się znacznie większy problem głodu i niedoboru żywności, dotyczący około 1 miliarda ludzi. Bezpieczeństwo żywności to nie tylko krótkoterminowe rozwiązywanie pilnych problemów, ale także zajmowanie się długoterminowymi kwestiami walki z ubóstwem i rozwoju gospodarczego. Elementami rozwiązania są zwiększenie inwestycji w rolnictwie, efektywniejsze wspomaganie rozwoju oraz reformy polityki handlowej i krajowej.

© OECD 2009

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD: www.oecd.org/bookshop/

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji: rights@oecd.org, faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights/

